

Terje Ogden, forskningsdirektør:
Forskningsavdelingens årsrapport 2016

I Forskningsrådets evaluering av Atferdssenteret ga evalueringskomiteen uttrykk for at avdelingens publikasjoner lå på «et høyt internasjonalt nivå». 2016 var også det året det longitudinelle prosjektet *Barns sosiale utvikling* kunne feire sitt tiårsjubileum.

Forskningsavdelingen ledes av forskningsdirektør Terje Ogden og består av fire intervensjonsforskere (Silje Hukkelberg, Gunnar Bjørnebekk, Kristine Amlund Hagen, Mari-Anne Sørli), to forskere som arbeider med senterets longitudinelle prosjekt, *Barns sosiale utvikling*, (Ane Nærde og Henrik Zachrisson) og ett logistikkteam der fem personer har ansvar for implementeringen av forskningsprosjekter (Kristin Nordahl, Görel Bringedal, Bjørn Arild Kristiansen, Asgeir Olseth og Sivarajan Rajah). Log-teamet ledes av Kristin Nordahl, som også har forskningsoppgaver, mens Asgeir Olseth er spesialrådgiver og stedfortreder for forskningsdirektøren. Kristian Rognstad er ansatt som prosjektkoordinator for MATCH-prosjektet, mens Truls Tømmeraas er internt finansiert doktorgradsstipendiat med oppgaver knyttet til evaluering.

Forskningsavdelingen har videre flere stillinger finansiert av Norges forskningsråd. VAM-programmet finansierer stipendiatene Agathe Backer-Grøndal (ph.d.-stipendiat) og Martina Narayanan (post doc.), mens FINNUT-programmet finansierer Luisa Ribeiro (post doc.) og Imac Zambrana (post doc fram til 1. mars – deretter ansatt som forsker). Også professor Thormod Idsøe og post doc.-stipendiat Serap Keles er finansiert med midler fra FINNUT.

Kristine Amlund Hagen er også leder for KOBA (se nedenfor), et prosjekt som er finansiert av Norges forskningsråd. Professor Ivar Frønes inngår i forskningsavdelingen med oppgaver knyttet til prosjektet «Risiko og levekårsutvikling». I løpet av 2016 har Martina Narayanan fått fast base i London og fullfører sin stipendperiode der. John Kjøbli gikk over i ny stilling ved RBUP og ble erstattet av Kristine Amlund Hagen, som overtok hans oppgaver knyttet til evalueringen av MATCH.

Forskningsavdelingen har i 2016 videreført arbeidet med å dokumentere erfaringer og resultater knyttet til de kunnskapsbaserte metodene som Atferdssenteret har støttet implementeringen av. Et stort arbeid har vært lagt ned i planlegging og implementering av forskningen knyttet til MATCH-programmet med Kristine Amlund Hagen som forskningsansvarlig. En forskningsprotokoll er under utarbeiding og vil bli publisert i 2017. Arbeidet med å evaluere modellen fortsetter i 2017, med særlig vekt på tidlige implementeringsresultater.

En viktig milepæl var Forskningsrådets evaluering av Atferdssenteret der evalueringskomiteen kom med flere innspill og nye utfordringer til forskningsavdelingen. Komiteen ga uttrykk for at avdelingens publikasjoner lå på «et høyt internasjonalt nivå». Det longitudinelle prosjektet *Barns sosiale utvikling* kunne i 2016 feire sitt tiårsjubileum, noe som sammenfalt med avslutningen av et omfattende arbeid med koding av video-opptak av foreldre–barn-samspill og en doktorgrad ved UiO om *Childhood Self-Regulation* av Agathe Backer-Grøndal.

Samtidig avsluttet post-doktor Imac Zambrana sin stipendiatperiode og gikk over i stilling som forsker fra 1. mars. Prosjektet UTD2020 «The influence of child care and home environment on learning and social functioning in transition to school and early school age», ledet av Henrik Zachrisson, ble også avsluttet i 2016. Nedenfor følger en kort omtale av forskningsavdelingens prosjekter.

Parent Management Training – Oregon (PMTO): Også i 2016 ble det publisert resultater fra PMTO-prosjektet, der Kristine Amlund Hagen og Terje Ogden oppsummerte evalueringsstudien i en artikkel om prediktorer for behandlingsutfall. Studien viste at PMTO påvirket barna i positiv retning, tilsvarende ett standardavvik i foreldrevurderinger og et halvt standardavvik i lærervurderingene. Store atferdsproblemene og lav sosial kompetanse ved inntak var de sterkeste prediktorene for positiv endring. Det var større positive atferdsendringer hos jenter enn hos gutter etter behandling, ifølge foreldre og lærere. Andre signifikante prediktorer var observerte endringer i foreldrenes ferdigheter i å oppmuntre sine barn, terapeutenes positive vurderinger av behandlingen og antall timer i behandling.

MATCH-studien: Evalueringen av MATCH pågår i samarbeid med John Weisz, som har utviklet behandlingsmetoden. Kristine Amlund Hagen har hovedansvaret for den norske studien, mens Kristian Rognstad er prosjektkoordinator med ansvar for å samordne innsatsen fra de mange bidragsyterne i prosjektet. Tjueto terapeuter fra sju barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikker fikk opplæring i metoden og deltok i ukentlige konsultasjoner med MATCH-spesialister. Studien har som mål å rekruttere 280 familier, og ved utgangen av 2016 hadde seksti familier startet i behandling.

Skolemodellen PALS: Mari-Anne Sørli har hatt hovedansvaret for evalueringen av PALS, i nært samarbeid med Asgeir Røyrrhus Olseth. I alt har 65 skoler bidratt i studien; 28 med fullskala PALS, 17 med en forkortet versjon og 20 sammenlikningskoler. I 2016 ble den fjerde artikkelen fra prosjektet publisert. Den omhandler blant annet effekten på skoleansattes opplevelse av sin egen og kollegiets mestringskompetanse i møtet med utfordrende elever. Forskereteamet har også arbeidet med videre analyser av effekter for undergrupper og andre forhold som kan forklare effektene.

Langtidseffekter av skoleintervensjoner: Atferdssenteret ved Ivar Frønes og Mari-Anne Sørli deltar i et samarbeidsprosjekt med fem forskere fra andre institusjoner om en omfattende registerstudie av langtidseffekter av skolemodellen PALS og Olweus-programmet i norsk skole. I 2016 har arbeidet i hovedsak vært knyttet til uthenting av datagrunnlaget fra offentlige registre.

Barns sosiale utvikling (BONDS): Forskningsprosjektet – som følger rundt 1100 barn og deres familier fra spedbarnsalder til tidlige skoleår – har i 2016 markert at det er hele ti år siden oppstarten. Ane Nærde har hatt et hovedansvar for prosjektet fra starten av og samarbeider med Henrik Zachrisson og flere stipendiater om utskrivning av resultater. Prosjektet har etter hvert fått flere internasjonale samarbeidspartnere, blant andre Eric Dearing, som har en deltidsstilling finansiert av Forskningsrådet. All datainnsamling fram til 2. klasse er nå gjennomført, og alle observasjonsdata er ferdig kodet, under ledelse av Kristin Nordahl.

VAM-prosjektet *Exclusion and inclusion in the transition to primary school: The role of behavior problems and social competence among boys and girls* er fullført, og har blant annet resultert i avhandlingen til Agathe Backer-Grøndahl: *Childhood self-regulation: Measurement, early predictors, and relations with social-emotional functioning and academic competence in school*. FINNUT-prosjektet *Children's Information Seeking: Its development and impacts on learning* (ChInfoSeek, 2016–2020), ledet av Imac Zambrana, har hatt oppstart av nye transkripsjoner og koding av samspillsdata, samt gjennomført en workshop og et fagseminar med forskere fra Harvard og UiO.

Risiko og levekårsutvikling for ulike grupper barn. Prosjektet, som ledes av Ivar Frønes, identifiserer sosiale risikofaktorer for barns utvikling ved hjelp av data fra flere populasjonsregistre. Det gjennomføres en longitudinell analyse for utvikling av indikatorer. Under arbeid; «The good, the bad and the improver», en analyse av utviklingen gjennom grunnskolen.

Evaluering av måleinstrumenter: Atferdssenteret arbeider fortløpende med evaluering av de mest brukte kartleggings- og måleinstrumentene som brukes i senterets forskning. Dette er et viktig ledd i arbeidet for å sikre at forskningsprosjektene kan disponere kartleggingsinstrumenter

som er grundig validert i norsk sammenheng. Arbeidet ledes av Silje Hukkelberg og har som mål å undersøke hvordan måleinstrumentene fungerer i en norsk kontekst, om de har relevante mål i forhold til våre programmer, og om resultater kan generaliseres over viktige sub-grupper (f.eks. kjønn, alder og over tid). Til nå er Eyberg Child Inventory (ECBI), allianse (WAI-S) og Home and Community Social Behavior Scales (HCSBS) evaluert, og funnene er publisert (se publikasjonslisten).

Evaluering av Funksjonell Familieterapi (FFT): Gunnar Bjørnebekk leder prosjektet, som er videreført fra 2015, med fortsatt rekruttering og innsamling av saker. Rekrutteringen av saker fra to av Bufetats regioner, Vest og Midt-Norge, ble avsluttet i 2016, mens kommunalt barnevern i Bærum kommune forventes å ha rekruttert sin andel saker i løpet av februar 2017.

Evaluering av tidlig innsats for barn i risiko (TIBIR): Tidligere er tre av fem moduler i TIBIR evaluert, og den fjerde – *TIBIR konsultasjon* – for lærere i barnehage og skoler er under arbeid, ledet av Truls Tømmeraaas. Datainnsamlingen er avsluttet, og det arbeides med analyser og presentasjon av resultater. I tillegg jobbes det med flere artikler hvor det undersøkes hva som hemmer og fremmer behandlingsutfall for barn og familier i andre TIBIR-intervensjoner.

Mestringskurs for ungdom (DU): Prosjektet ledes av Thormod Idsøe, med Serap Keles som medarbeider, og er finansiert av FINNUT-programmet i Norges forskningsråd. Prosjektet har skiftet navn fra *Depresjonsmestring for ungdom (DU)* til *Mestringskurs for ungdom*. Den planlagte rekrutteringen av ungdommer ble mer tidkrevende enn antatt, og et tilleggsutvalg er derfor rekruttert for intervensjon våren 2017.

Logistikkteamet: Forskningsavdelingens logistikkteam ledes av Kristin Nordahl. Teamet har ansvar for forskningsimplementering, dvs. å sørge for at planlegging og gjennomføring av senterets forskningsstudier sikrer høy svarprosent og god datakvalitet. I 2016 bidro logistikkteamets observasjonskodere til at 2790 samspillsfilmer i studien *Barns sosiale utvikling* ble ferdig kodet, og at observasjonsdata fra samhandling mellom foreldre og barn på ett, to, og tre år kan inngå i framtidige analyser og publikasjoner.

Kunnskapsoverføring i Barnevernet: Bedre skoleprestasjoner for barn i risiko (KOBA): Prosjektet er finansiert av Norges forskningsråd og har som mål å utvikle, ta i bruk og evaluere et skolestøttetiltak for barn i tre barnevernstjenester på Østlandet. Prosjektleder er Kristine Amlund Hagen som samarbeider med stipendiat Thomas Engell ved RBUP. Skolestøtten, som gis hjemme, formidles av ansatte i barnevernet og har som mål å styrke skoleprestasjoner og forebygge skolefravall hos barn i 1. til 7. klasse. Prosjektet bygger på en systematisk kunnskapsoppsummering av kjerneelementer og er utviklet i tett dialog med barnevernsansatte, skolepersonell og brukerrepresentanter. Rekruttering av familier starter høsten 2017.